

ΣΤΕ 1243/2016 [Παράνομη ρύθμιση του ΓΠΣ Καλαμάτας περί δημιουργίας νέου λιμανιού χωρίς προηγούμενο προσήκοντα σχεδιασμό]

Περίληψη

-Ο σχεδιασμός νέου λιμένα, λόγω της μείζονος σημασίας των επεμβάσεων που συνεπάγεται στο παράκτιο και θαλάσσιο περιβάλλον και στον οικισμό που εξυπηρετεί, πρέπει να αποτελεί, προκειμένου να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του έργου αλλά και του οικιστικού περιβάλλοντος, αντικείμενο μείζονος χωροταξικού εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού χαρακτήρα που δεν έχουν τα γενικά πολεοδομικά σχέδια, ως μηχανισμοί σχεδιασμού τοπικής κλίμακας. Το επίμαχο λιμενικό έργο αποτελεί νέο λιμένα (εμπορικό-τουριστικό), χωροθετούμενο σε περιαστική περιοχή που δεν βρίσκεται σε άμεση χωρική γειτνίαση με τον υφιστάμενο λιμένα, ο οποίος εντάσσεται στον οικιστικό ιστό της πόλεως της Καλαμάτας. Συνιστά, κατά συνέπεια, περίπτωση δημιουργίας νέου εμπορικού και τουριστικού λιμένα, ο οποίος δεν μπορεί να θεωρηθεί ως εν ευρεία εννοία λειτουργική επέκταση της λιμενικής υποδομής του παλαιού λιμανιού. Ήταν επομένως αναγκαία η ένταξη του έργου αυτού σε προηγούμενο χωροταξικό σχεδιασμό. Ο σχεδιασμός όμως αυτός δεν υφίσταται εν προκειμένω, αντιθέτως δε το Περιφερειακό Χωροταξικό Σχέδιο της Πελοποννήσου αναφέρεται σε αναβάθμιση του υφιστάμενου λιμένα και όχι σε χωροθέτηση νέου σε άλλη θέση. Πέραν τούτων, ο νέος λιμένας χωροθετείται σε περιοχή που προορίζεται για αγροτική εκμετάλλευση και της οποίας εκτεταμένα τμήματα έχουν χαρακτήρα προστατευόμενης γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, σε περιαστική δηλαδή αγροτική περιοχή της οποίας ο χαρακτήρας πρέπει κατά τον υπερκείμενο περιφερειακού επιπέδου χωροταξικό σχεδιασμό, να διαφυλάσσεται κατ' αρχήν αναλλοίωτος, διότι η προστασία της εξυπηρετεί τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αφού το επίμαχο λιμενικό έργο, δεν αποτέλεσε αντικείμενο του προσήκοντος σχεδιασμού, η σχετική ρύθμιση του προσβαλλόμενου γενικού πολεοδομικού σχεδίου πρέπει να ακυρωθεί.

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Κ. Σακελλαροπούλου*

Δικηγόροι: *Δημ. Μέλισσας, Παν. Αθανασούλης*

Βασικές Σκέψεις

2.Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της οικ.1015/29.3.2011 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου (ΦΕΚ, τ. Α.Α.&Π.Θ. 77/3.5.2011), με την οποία εγκρίθηκε το γενικό πολεοδομικό σχέδιο του Δήμου Καλαμάτας, κατά το μέρος που προβλέπει τη σταδιακή

μετατροπή του υφιστάμενου λιμένος Καλαμάτας σε αμιγώς επιβατηγό και τη δημιουργία νέου λιμανιού στη δυτική παραλία της ομώνυμης πόλης για την εξυπηρέτηση εμπορευματικών και τουριστικών δραστηριοτήτων (άρθρο 4 παρ. 16 του Γ.Π.Σ.).

3.Επειδή, οι αιτούντες, οι οποίοι, σύμφωνα με τα προσκομισθέντα προαποδεικτικώς στοιχεία, φέρονται ως κύριοι αγροτικώς καλλιεργούμενων εκτάσεων στην εκτός σχεδίου πόλεως και ορίων οικισμού περιοχή «Μπουρνιά» (βλ. σχετ. την 10.082/8.11.2002 συμβολαιογραφική δήλωση αποδοχής κληρονομίας της συμβολαιογράφου Καλαμάτας, Στ. Μαυρομιχάλη), μετ' εννόμου κατ' αρχήν συμφέροντος και εν γένει παραδεκτώς ζητούν την ακύρωση του εγκριθέντος, με την προσβαλλόμενη πράξη, γενικού πολεοδομικού σχεδίου Καλαμάτας, με το οποίο προβλέπεται η κατασκευή λιμένος που, όπως ισχυρίζονται, καταλαμβάνει μεγάλο μέρος των ακινήτων τους, τα οποία, κατ' αυτόν τον τρόπο, θα αποβάλουν τον γεωργικό τους χαρακτήρα.

4.Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 2508/1997 «Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις» (Α' 124, βλ. και άρθρα 1 και 2 του ν. 1337/1983, Α' 33), υπό την ισχύ του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, ορίζεται ότι σκοπός του νόμου αυτού είναι «ο καθορισμός των κατευθυντήριων αρχών, των όρων, των διαδικασιών και των μορφών πολεοδομικού σχεδιασμού για τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών των πόλεων και οικισμών της χώρας». Στις διατάξεις αυτές ορίζεται, περαιτέρω, ότι ο σχεδιασμός αυτός πρέπει, μεταξύ άλλων, να κατατείνει στην «ανάδειξη της συνοχής και στην ανασυγκρότηση του αστικού και περιαστικού χώρου», στη «διασφάλιση της οικιστικής οργάνωσης των πόλεων και οικισμών, με ... την ανακοπή της άναρχης δόμησης, με τον καθορισμό κριτηρίων ανάπτυξης που συντείνουν στη μεγαλύτερη δυνατή οικονομία των οικιστικών επεκτάσεων», στην αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και στην περιβαλλοντική αναβάθμιση των πόλεων, των οικισμών και του περιαστικού αυτών χώρου (παρ. 1). Σύμφωνα με τις ίδιες διατάξεις, η οικιστική οργάνωση και ο πολεοδομικός σχεδιασμός πρέπει να εναρμονίζονται «με τις αρχές και κατευθύνσεις του αναπτυξιακού προγραμματισμού και του χωροταξικού σχεδιασμού» και να είναι συμβατοί με τους όρους προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και τους γενικότερους αναπτυξιακούς στόχους, στους οποίους περιλαμβάνεται και η διαφύλαξη της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας (παρ. 2). Στις ίδιες διατάξεις ορίζεται, περαιτέρω, ότι ο πολεοδομικός σχεδιασμός πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα, στο πρώτο εκ των οποίων περιλαμβάνονται τα ρυθμιστικά σχέδια, τα προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος και, για τον μεν αστικό και περιαστικό χώρο, τα γενικά πολεοδομικά σχέδια, για δε τον εξωαστικό χώρο, τα σχέδια χωρικής και οικιστικής οργάνωσης ανοικτής πόλης (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.). Προβλέπεται, επίσης, ότι το δεύτερο επίπεδο σχεδιασμού, το οποίο αποτελεί εξειδίκευση και εφαρμογή του πρώτου επιπέδου, περιλαμβάνει την πολεοδομική μελέτη και την πράξη εφαρμογής

της, τις πολεοδομικές μελέτες αναπλάσεων και άλλες ειδικές κατηγορίες πολεοδομικών μελετών (παρ. 3). Με το άρθρο 2 του ίδιου νόμου παρέχεται η δυνατότητα έγκρισης ρυθμιστικών σχεδίων για την οικιστική οργάνωση, την προστασία του περιβάλλοντος και τη γενικότερη ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών των αστικών συγκροτημάτων της Πάτρας, του Ηρακλείου Κρήτης, της Λάρισας, του Βόλου, της Καβάλας και των Ιωαννίνων (παρ. 1), καθώς και η δυνατότητα εγκρίσεως ρυθμιστικών σχεδίων και για άλλα μεγάλα αστικά συγκροτήματα της χώρας, τα οποία καθορίζονται με υπουργικές αποφάσεις, με κριτήριο τον μητροπολιτικό τους χαρακτήρα, το μέγεθος του πληθυσμού τους και την κοινωνικοοικονομική και εν γένει σημασία της ευρύτερης γεωγραφικής τους θέσης (παρ. 2). Στο άρθρο 4 ορίζεται, συναφώς, ότι το Γ.Π.Σ. που καλύπτει περιοχή ρυθμιστικού σχεδίου πρέπει να εναρμονίζεται προς τις κατευθύνσεις και τα προγράμματα και να περιέχει τις αναγκαίες ρυθμίσεις για την επίτευξη των σκοπών του ρυθμιστικού σχεδίου (παρ. 2). Προβλέπεται, συναφώς, ότι με το Γ.Π.Σ. καθορίζονται οι ήδη πολεοδομημένες και οι υπό πολεοδόμηση περιοχές, οι προϋφιστάμενοι του έτους 1923 οικισμοί που ευρίσκονται εντός των ορίων του σχεδίου, οι πέριξ πόλεων και οικισμών περιοχές, για τις οποίες απαιτείται έλεγχος και περιορισμός της οικιστικής εξάπλωσης, συμπεριλαμβανομένων και των περιοχών που έχουν καθορισθεί ως ζώνες οικιστικού ελέγχου, καθώς, επίσης, και τα εγκεκριμένα, κατά τη δημοσίευση του ν. 2508/1997 (13.6.1997), γενικά πολεοδομικά σχέδια. Κατά τις ειδικότερες προβλέψεις των διατάξεων αυτών, στις προς πολεοδόμηση περιοχές, οι οποίες δεν είναι απαραίτητο να είναι συνεχόμενες προς τις πολεοδομημένες, εντάσσονται οι περιοχές, των οποίων η πολεοδόμηση κρίνεται απολύτως αναγκαία για την κάλυψη των οικιστικών και αναπτυξιακών τους αναγκών, μετά από εκτίμηση, ιδίως, της δημογραφικής εξέλιξής τους, των οικιστικών και εν γένει πολεοδομικών τους συνθηκών και των προοπτικών για την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων. Οι πολεοδομημένες περιοχές μπορούν να περιλαμβάνουν ζώνες ανάπτυξης κύριας ή παραθεριστικής κατοικίας ή εγκαταστάσεως άλλων αναπτυξιακών δραστηριοτήτων, όπως παραγωγικών πάρκων ή ζωνών τουρισμού και αναψυχής (παρ. 3). Με το Γ.Π.Σ. μπορούν, επίσης, να καθορίζονται περιοχές ειδικής προστασίας, οι οποίες δεν προορίζονται για πολεοδόμηση, όπως είναι οι χώροι αρχαιολογικού, αρχιτεκτονικού, ιστορικού ή λαογραφικού ενδιαφέροντος, οι παραθαλάσσιες και παραποτάμιες ζώνες, οι βιότοποι, οι τόποι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, καθώς και ζώνες περιμετρικώς των πόλεων ή οικισμών, για τις οποίες, κατά την εκτίμηση της διοικήσεως, απαιτείται έλεγχος και περιορισμός της οικιστικής τους εξάπλωσης, κατηγορία στην οποία εμπίπτουν και οι ζώνες οικιστικού ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) του άρθρου 29 του ν. 1337/1983 (παρ. 4). Για τις προαναφερθείσες περιοχές (πολεοδομημένες, υπό πολεοδόμηση, ειδικής προστασίας, ελέγχου και περιορισμού οικιστικής εξάπλωσης), το Γ.Π.Σ. μπορεί να καθορίζει, περαιτέρω, τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης, τα όρια αρτιότητας και κατατμήσεως, γενικούς όρους δομήσεως, καθώς και πρόσθετα μέτρα ειδικής προστασίας (παρ. 3 και 4). Με τις ίδιες διατάξεις ορίζεται, περαιτέρω, ότι το Γ.Π.Σ., το οποίο αποτελείται από χάρτες,

σχέδια, διαγράμματα και κείμενα, συνοδεύεται από τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον καθορισμό των ορίων εκάστης πολεοδομικής ενότητας, τη γενική εκτίμηση των αναγκών της σε κοινόχρηστους χώρους και χώρους κοινωφελών εξυπηρετήσεων και περιλαμβάνει τη γενική πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης, ανάπτυξης, ανάπλασης ή αναμόρφωσης των πολεοδομικών ενότητων, των ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και των περιοχών ειδικής προστασίας της ευρύτερης εκτάσεως που καταλαμβάνει. Κατά τις ειδικότερες προβλέψεις των ίδιων διατάξεων, η γενική πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης διαμορφώνεται μετά από συνεκτίμηση της ανάγκης ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων εντός του αστικού και περιαστικού χώρου, των κατευθύνσεων των ειδικών και περιφερειακών χωροταξικών σχεδίων ή άλλων μέσων ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού και των προβλέψεων των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της περιοχής που αφορά. Λαμβάνονται, επίσης, υπόψη ενδεχόμενες επιπτώσεις των επιμέρους ρυθμίσεων του σχεδίου στο φυσικό, πολιτιστικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής. Σύμφωνα με τις ίδιες διατάξεις, η πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης αναφέρεται στις χρήσεις γης, στα πολεοδομικά κέντρα, στο κύριο δίκτυο κυκλοφορίας, στην πυκνότητα και στο μέσο συντελεστή δόμησης κατά πολεοδομική ενότητα ή τμήμα της (μόνον για τις οικοδομήσιμες εκτάσεις που καταλαμβάνονται από τα οικοδομικά τετράγωνα της πολεοδομικής ενότητας ή τμήματος της), σε απαγορεύσεις δόμησης και χρήσεων, καθώς και στις γενικές κατευθύνσεις και στο γενικό πλαίσιο προστασίας των περιοχών ειδικής προστασίας (παρ. 5). Με τις ίδιες διατάξεις ορίζεται, περαιτέρω, ότι η πολεοδόμηση γίνεται κατά οργανικές πολεοδομικές ενότητες, το μέγεθος και τα όρια των οποίων καθορίζονται από το Γ.Π.Σ. με κριτήριο την εξασφάλιση της καλύτερης πολεοδομικής οργανώσεώς τους (παρ. 6), ότι αναθεώρηση ή τροποποίηση του Γ.Π.Σ. δεν επιτρέπεται, κατ' αρχήν, πριν παρέλθει πενταετία από την προηγούμενη έγκριση του σχεδίου, καθώς και ότι, κατά το χρονικό αυτό διάστημα, είναι κατ' εξαίρεση δυνατή η τροποποίηση του σχεδίου μόνον προκειμένου να καθορισθούν περιοχές ειδικής προστασίας και ζώνες ειδικών περιβαλλοντικών ενισχύσεων και να αντιμετωπισθούν εξαιρετικές πολεοδομικές ανάγκες που δεν μπορούν να καλυφθούν στο πλαίσιο της εφαρμογής του ισχύοντος Γ.Π.Σ. (παρ. 7, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 19 παρ. 3 του ν. 3212/2003, Α' 308). Κατά ρητή, εξάλλου, πρόβλεψη του νόμου, η έγκριση και αναθεώρηση του Γ.Π.Σ. γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας μετά από γνώμη του Περιφερειακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (Π.Σ.Χ.Ο.Π.), ενώ, για τη διαδικασία συντάξεως, εγκρίσεως και αναθεωρήσεως του Γ.Π.Σ., εφαρμόζονται συμπληρωματικώς οι διατάξεις των άρθρων 3, 4 και 5 του ν. 1337/1983 (παρ. 10). Με τις διατάξεις, εξάλλου, του άρθρου 7 του ν. 2508/1997 (βλ. και άρθρα 6-12 του ν. 1337/1983), προβλέπεται ότι, για την πολεοδόμηση συγκεκριμένης περιοχής απαιτείται, πέραν του εγκεκριμένου Γ.Π.Σ. ή του Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. (βλ. άρθρο 5 παρ. 1 και 2), πολεοδομική μελέτη (παρ. 1). Η έγκριση της πολεοδομικής μελέτης, η οποία πρέπει, κατ' αρχήν, να εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις του

οικείου Γ.Π.Σ. ή Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. (παρ. 2), γίνεται με προεδρικό διάταγμα, εκδιδόμενο κατόπιν προτάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, οι δε ενστάσεις που τυχόν ανατρέπουν βασικά σημεία του Γ.Π.Σ. και γίνονται αποδεκτές κατά τη διαδικασία εγκρίσεως της πολεοδομικής μελέτης συνεπάγονται την αναμόρφωση του γενικού πολεοδομικού σχεδίου και καθιστούν επιβεβλημένη την τροποποίησή του, κατά το αντίστοιχο μέρος. Περαιτέρω στο άρθρο 3 του ν. 1337/1983 «Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις» (Α' 33, άρθρο 39 του από 14-27.7.1999 π.δ/τος «Κώδικας βασικής πολεοδομικής νομοθεσίας», Δ' 580), που διατηρείται εν ισχύ και μετά τη δημοσίευση του ν. 2508/1997, ορίζεται ότι η κίνηση της διαδικασίας σύνταξης του γενικού πολεοδομικού σχεδίου γίνεται, κατ' αρχήν, με πρωτοβουλία του οικείου πρωτοβάθμιου οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως ή κοινή πρωτοβουλία πλειόνων δήμων και κοινοτήτων. Με τις ίδιες διατάξεις ορίζεται ότι η έναρξη της διαδικασίας κηρύσσεται με υπουργική απόφαση που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ότι με την απόφαση αυτή καθορίζονται τα όρια της περιοχής του γενικού πολεοδομικού σχεδίου, καθώς και ότι, κατά τη διαδικασία που προηγείται της εγκρίσεως του σχεδίου, επιδιώκεται η, κατά το δυνατόν, ευρύτερη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων πολιτών (παρ. 1 και 2). Κατά τη διαγραφόμενη από τις ίδιες διατάξεις διαδικασία, οι πράξεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων περί κινήσεως της διαδικασίας εγκρίσεως ή τροποποιήσεως του σχεδίου, συνοδευόμενες από τα κρίσιμα, κατά την εκτίμησή τους, στοιχεία, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι σχετικώς εκπονηθείσες μελέτες, εισάγονται ενώπιον του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (βλ. και άρθρο 33 του ν. 4014/2011, Α' 209/21.9.2011, με το οποίο η αρμοδιότητα αυτή ανατίθεται στο Σ.Χ.Ο.Π. της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης), το οποίο γνωμοδοτεί επί της συνδρομής των κρίσιμων κατά νόμον προϋποθέσεων για την ένταξη της υπό μελέτη περιοχής στο σχέδιο, δυνάμενο, μάλιστα, να διατυπώνει προτάσεις και παρατηρήσεις για το ειδικότερο περιεχόμενο του σχεδίου (παρ. 4). Με τις ίδιες διατάξεις ορίζεται, περαιτέρω, ότι ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (και ήδη ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοικήσεως, βλ. άρθρο 4 παρ. 10 του ν. 2508/1997), μετά από εκτίμηση των στοιχείων του φακέλου, μπορεί είτε να εγκρίνει το γενικό πολεοδομικό σχέδιο, είτε να απορρίψει με αιτιολογημένη απόφαση την υποβληθείσα πρόταση του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως, είτε να τροποποιήσει την πρόταση, εφόσον κρίνεται ότι η έγκριση του σχεδίου συνεπάγεται δυσανάλογα μεγάλες δαπάνες ή επιβλαβείς συνέπειες για την εθνική οικονομία ή την προστασία του φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος ή τους γενικότερους αναπτυξιακούς στόχους της χώρας (παρ. 5). Στο εγκριθέν γενικό πολεοδομικό σχέδιο περιλαμβάνεται η πρόταση της σχετικώς συνταχθείσας μελέτης, συνοδευόμενη από σχετικούς χάρτες, σμίκρυνση των οποίων δημοσιεύεται μαζί με το σχέδιο στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (παρ. 6). Στις διατάξεις, τέλος, του άρθρου 5 του ίδιου νόμου (άρθρο 41 του Κ.Β.Π.Ν.), ορίζεται ότι, μετά την έγκριση του γενικού

πολεοδομικού σχεδίου, ακίνητα που ευρίσκονται στις περιοχές επεκτάσεώς του οικοδομούνται κατά τους όρους της εκτός σχεδίου δόμησης, εφόσον αυτοί δεν αντίκειται σε σχετικές απαγορεύσεις του εγκριθέντος σχεδίου (παρ. 1), ότι οι δημόσιες υπηρεσίες και οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφελείας προσαρμόζουν τα προγράμματα και τα σχέδια ανάπτυξης των δικτύων υποδομής τους προς τις σχετικές προβλέψεις και κατευθύνσεις του γενικού πολεοδομικού σχεδίου (παρ. 2), καθώς και ότι επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων για την υλοποίηση των ρυθμίσεων του σχεδίου βάσει των διατάξεων του ν. 947/1979 «περί οικιστικών περιοχών» (Α' 169). Κατ' εξουσιοδότηση, εξάλλου, των παραγράφων 7 και 8 του άρθρου 1 του ν. 2508/1997 εκδόθηκε η 9572/1845/6.4.2000 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Τεχνικές προδιαγραφές μελετών Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Γ.Π.Σ.) και σχεδίων οικιστικής οργάνωσης ανοικτής πόλης και αμοιβές μηχανικών για την εκπόνηση μελετών» (Δ' 209), με το άρθρο μόνο της οποίας εξειδικεύθηκαν οι στόχοι και το περιεχόμενο των γενικών πολεοδομικών σχεδίων (παρ. ΑΙ) και καθορίσθηκε η, ανά στάδια, δομή της σχετικής μελέτης (παρ. ΑΙΙ). Κατά τις ειδικότερες προβλέψεις της υπουργικής αυτής αποφάσεως, οι μελέτες του Γ.Π.Σ. εκπονούνται σε δύο στάδια, το πρώτο εκ των οποίων περιλαμβάνει «την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, τη διάγνωση των προβλημάτων, προοπτικών και τάσεων του νέου Δήμου και τη διατύπωση της κατ' αρχήν πρότασης ή των εναλλακτικών προτάσεων ρύθμισης της περιοχής», ενώ, κατά το δεύτερο στάδιο, γίνεται «λεπτομερής επεξεργασία του ΓΠΣ ... με βάση την πρόταση η οποία θα προκριθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία».

5.Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, κατά τα προκύπτοντα από τα στοιχεία του φακέλου, με την 27549/934/4.4.1986 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων εγκρίθηκε το Γ.Π.Σ της Καλαμάτας (Δ' 281), με το οποίο, όπως τροποποιήθηκε ακολούθως με την 80370/5435/1.9.1992 όμοια απόφαση (Δ' 1293), επιχειρήθηκε η πολεοδομική οργάνωση του ομώνυμου δήμου και η προστασία του περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής. Στο σχέδιο περιελήφθησαν ρυθμίσεις για την οργάνωση του κέντρου της πόλης προς εξυπηρέτηση λειτουργιών υπερτοπικού χαρακτήρα και η παράλληλη δημιουργία ζωνών κοινωνικού εξοπλισμού σε κάθε πολεοδομική μονάδα (γειτονιά ή συνοικία), ενώ προβλέφθηκε η επέκταση του σχεδίου πόλεως, με τη δημιουργία οκτώ πολεοδομικών ενοτήτων (Λαγκαδά, Αβραμιού, Στρατώνες, Γιαννιτσάνικα, Δυτική Παραλία, Ανατολική Παραλία, Κέντρο και Νότια Συνοικία), για κάθε μία εκ των οποίων καθορίσθηκαν οι επιτρεπόμενες χρήσεις γης. Μετά την παρέλευση επτά, περίπου, ετών από την τελευταία τροποποίησή του, το Δημοτικό Συμβούλιο Καλαμάτας, με την 897/16.12.1999 απόφασή του, αποφάσισε την αναθεώρηση και επέκταση του Γ.Π.Σ. και την υποβολή αιτήματος για ένταξη της σχετικής μελέτης σε πρόγραμμα χρηματοδότησης. Όπως προκύπτει από την εισήγηση των τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, κατ' αποδοχήν της οποίας εκδόθηκε η προμνησθείσα απόφαση, η αναθεώρηση και η επέκταση του ισχύοντος γενικού πολεοδομικού σχεδίου κατέστη επιβεβλημένη, λόγω της επεκτάσεως των ορίων του

Δήμου Καλαμάτας, στον οποίο εντάχθηκαν, ως δημοτικά διαμερίσματα, οικισμοί που, προ του ν. 2539/1997 (Α' 244, βλ. άρθρο 1 παρ. 36.15), περιλαμβάνονταν σε άλλους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης του νομού Μεσσηνίας. Η αναθεώρηση του ισχύοντος σχεδίου, η οποία, κατά την εκτίμηση της διοικήσεως, έπρεπε να προηγηθεί της οριοθετήσεως ζωνών προστασίας αξιόλογων στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, όπως του ορεινού όγκου του Ταίγυετου και της παραθαλάσσιας ζώνης της πόλεως της Καλαμάτας, ήταν, επιπροσθέτως, απαραίτητη και για τον επανακαθορισμό των υφιστάμενων χρήσεων γης, την εν γένει διευθέτηση των σχετικών συγκρούσεων και την οριοθέτηση ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένων και των ζωνών γης υψηλής παραγωγικότητας (βλ. σχετ. και την από Οκτωβρίου 2002 έκθεση τεκμηρίωσης του έργου). Σε εκτέλεση, εξάλλου, μεταγενέστερης αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας (536/29.10.2002), με την οποία εξειδικεύθηκαν οι κατευθύνσεις που είχαν παρασχεθεί με την προγενέστερη απόφασή του, υπεβλήθη πρόταση για ένταξη της υπό εκπόνηση μελέτης στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Περιβάλλον 2000 - 2006» του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (βλ. το 18183/29.10.2002 έγγραφο του Δήμου Καλαμάτας), η οποία έγινε, τελικώς, δεκτή με την 169008/6.11.2003 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Ακολούθησε η από 15.7.2004 πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, με την οποία εκλήθησαν τα ενδιαφερόμενα μελετητικά γραφεία να υποβάλουν προσφορές για την εκπόνηση μελέτης Γ.Π.Σ. Μετά την ολοκλήρωση της οικείας διαγωνιστικής διαδικασίας, η μελέτη ανατέθηκε σε σύμπραξη μελετητικών γραφείων (βλ. την 12/21.1.2005 απόφαση του Δ.Σ. Καλαμάτας), με την οποία υπεγράφη, εν συνεχεία, η 9846/10.6.2005 σύμβαση εκπονήσεως μελέτης. Κατά τις ειδικότερες προβλέψεις της συμβάσεως, οι οποίες στοιχούν απολύτως προς τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται με την 9572/1845/6.4.2000 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Δ' 209, βλ. αναλυτικώς παρακάτω), η εκπόνηση της μελέτης, η οποία αφορούσε το σύνολο της εκτάσεως του Δήμου Καλαμάτας (άρθρο 2), θα διεξαγόταν σε δύο στάδια, το πρώτο εκ των οποίων θα περιελάμβανε την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, την αξιολόγηση των προβλημάτων και την παρουσίαση των αναπτυξιακών προοπτικών του νέου διευρυμένου δήμου, καθώς και τη διατύπωση της κατ' αρχήν προτάσεως για την πολεοδομική αναδιοργάνωσή του (στάδιο Α). Το δεύτερο, εξάλλου, στάδιο της μελέτης υποδιαιρείτο σε δύο επιμέρους φάσεις και περιελάμβανε αφενός μεν τη διαμόρφωση της κύριας προτάσεως πολεοδομικής οργανώσεως του Δήμου Καλαμάτας (B1), αφετέρου δε την υποβολή της οριστικής προτάσεως του γενικού πολεοδομικού σχεδίου, όπως αυτή θα διαμορφωνόταν μετά την τήρηση των εκ του νόμου προβλεπομένων διαδικασιών ενημέρωσης και συμμετοχής των ενδιαφερομένων (B2). Μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης, η εκπονηθείσα μελέτη υπεβλήθη προς έγκριση στις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου Καλαμάτας, οι οποίες, αφού διατύπωσαν ορισμένες παρατηρήσεις, πιστοποίησαν, με το 10442/19.5.2006 έγγραφό τους, την κατ' αρχήν επάρκεια της μελέτης και

πρότειναν ήσσοнос σημασίας αλλαγές και τροποποιήσεις. Με το ίδιο έγγραφο διαβιβάσθηκαν στα συμπράττοντα μελετητικά γραφεία απόψεις ενδιαφερομένων πολιτών και φορέων συλλογικής εκπροσώπησής τους. Ακολούθησε παρουσίαση των κυριότερων σημείων της μελέτης, όπως αυτή διαμορφώθηκε, τελικώς, μετά τις υποδείξεις των τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, η οποία έλαβε χώρα σε ανοικτή συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας (συν. 305/6.7.2006) κατά την οποία παραστάθηκαν εκπρόσωποι των παραγωγικών φορέων της πόλεως, ενδιαφερόμενοι πολίτες και εκπρόσωποι διαφόρων φορέων συλλογικής εκπροσώπησής τους. Μετά την τήρηση της διαδικασίας αυτής, εκδόθηκε η 551/23.11.2006 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας, με την οποία, κατ' αποδοχήν της από 17.11.2006 εισηγήσεως του Τμήματος Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Εφαρμογών του Δήμου Καλαμάτας, εγκρίθηκε η πρώτη φάση της μελέτης και αποφασίσθηκε η παραλαβή της, η οποία έλαβε, τελικώς, χώρα την 11.12.2006 (βλ. την από 11.12.2006 βεβαίωση του επιβλέποντος μηχανικού της μελέτης). Είχε προηγηθεί η 125704/7.2.2006 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., με την οποία τροποποιήθηκε η αρχική απόφαση ένταξης της μελέτης στο προαναφερόμενο επιχειρησιακό πρόγραμμα, κατά το μέρος που αφορούσε τον προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής της, το οποίο επεκτάθηκε μέχρι το τέλος του 2006. Κατόπιν τούτων, η ανάδοχος εκλήθη να προβεί στην εκπόνηση της πρώτης φάσης (B1) του δευτέρου σταδίου της μελέτης (βλ. το 22588/27.10.2006 έγγραφο της Τεχν. Υπηρεσίας του Δήμου Καλαμάτας), η οποία, τελικώς, υπεβλήθη προς έγκριση στις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες την 24.4.2007. Μετά, από διαδοχικές βελτιώσεις και συμπληρώσεις της μελέτης, οι οποίες έγιναν σε συμμόρφωση προς αντίστοιχες υποδείξεις των τεχνικών υπηρεσιών του δήμου, εκδόθηκε η 291/28.5.2008 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας, με την οποία εγκρίθηκε η πρώτη φάση του δευτέρου σταδίου της μελέτης και αποφασίσθηκε η παραλαβή της. Θετική επί του σταδίου B1 ήταν και η γνωμοδότηση της Διευθύνσεως Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου (33736/531/08/15.5.009). Με την τελευταία αυτή γνωμοδότηση, με την οποία εφιστάται η προσοχή των αρμοδίων υπηρεσιών στην απαρέγκλιτη τήρηση των οδηγιών που παρέχονται με το 48859/13.11.2008 έγγραφο της Διεύθυνσης Πολεοδομικού Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ζητήθηκε η υποβολή του φακέλου της μελέτης στις αρμόδιες για τη διερεύνηση της γεωλογικής καταλληλότητας υπηρεσίες, προκειμένου να εξετασθούν τα σχετικά ζητήματα και να τύχουν εγκρίσεως κατά τις ειδικότερες προβλέψεις της οικείας νομοθεσίας (βλ. την υ.α. 16374/3696/18.6/15.7.1998, Β' 723). Ακολούθησε δεύτερη τροποποίηση της αποφάσεως ένταξης της μελέτης στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (βλ. την οικ166376/15.7.2009 απόφαση του Γ.Γ. του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.), με την οποία ο μεν προϋπολογισμός της αυξήθηκε στο ποσό των 500.631 €, το δε χρονοδιάγραμμα υλοποίησής της μετατέθηκε χρονικά μέχρι το τέλος του 2009 (10.6.2005 - 31.12.2009). Κατόπιν, εξάλλου, δημόσιας διαβούλευσης, που έλαβε χώρα την 3.7.2008, ακολούθησε η έκδοση της 576/4.10.2008 αποφάσεως, με την οποία το

Δημοτικό Συμβούλιο Καλαμάτας γνωμοδότησε επί της κατ' αρχήν προτάσεως της μελέτης για την πολεοδομική οργάνωση του δήμου και παρέσχε στους μελετητές κατευθύνσεις για την εκπόνηση της δεύτερης φάσης του τελικού σταδίου της μελέτης (βλ. και το 27605/28.11.2008 έγγραφο της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών), η παραλαβή της οποίας εγκρίθηκε, τελικώς, με την 466/29.10.2009 όμοια απόφασή του. Προ της παραλαβής της μελέτης, με την 575/4.10.2008 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας είχε αποφασισθεί, συμφώνως προς τις διατάξεις των άρθρων 3 του ν. 1337/1983 και 4 του ν. 2508/1997, η κίνηση της διαδικασίας εγκρίσεως του Γ.Π.Σ. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η μελέτη απεστάλη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου (βλ. το 28370/24.11.2009 έγγραφο του Δήμου Καλαμάτας), η οποία, με την 4071/6.12.2010 εισήγησή της προς το Περιφερειακό Συμβούλιο Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος (Π.Σ.Χ.Ο.Π.), εισηγήθηκε την έγκρισή της, προτείνοντας, προς μείζονα προστασία του περιβάλλοντος, ορισμένες τροποποιήσεις για τις καθορισθείσες, με το υπό έγκριση γενικό πολεοδομικό σχέδιο, ζώνες προστασίας. Κατ' αποδοχήν της εισηγήσεως αυτής, εκδόθηκε ομόφωνη θετική γνωμοδότηση του Π.Σ.Χ.Ο.Π. (πρακτικό 9/17.12.2010), η οποία, εν συνεχεία, απεστάλη στο Δήμο Καλαμάτας, προκειμένου να προβεί σε ανάλογες προσαρμογές των χαρτών που συνοδεύουν το σχέδιο. Επί της τελικής προτάσεως του Π.Σ.Χ.Ο.Π., ο Δήμος Καλαμάτας διατύπωσε αντιρρήσεις (βλ. την 2/5.1.2011 επιστολή Δημάρχου, το 1476/17.1.2011 ψήφισμα του Δήμου και την 107/17.3.2011 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας), οι οποίες, εντούτοις, δεν έγιναν δεκτές (βλ. τις από 17.1.2011 και 16.3.2011 επιστολές και το 4391/1668/29.3.2011 έγγραφο του Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου προς τον Δήμαρχο Καλαμάτας). Κατ' αποδοχή της προαναφερόμενης γνωμοδοτήσεως του Π.Σ.Χ.Ο.Π., εκδόθηκε, εν συνεχεία, η ήδη προσβαλλόμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου (οικ. 1015/29.3.2011, ΦΕΚ, τ. Α.Α.&Π.Θ. 77/3.5.2011), με την οποία εγκρίθηκε το νέο Γ.Π.Σ. του Δήμου Καλαμάτας και η σχετικώς εκπονηθείσα μελέτη γεωλογικής καταλληλότητας. Στο νεότερο σχέδιο, το οποίο περιέλαβε ρυθμίσεις για το σύνολο της εκτάσεως του νέου διευρυμένου Δήμου, ενσωματώθηκαν, αφού προηγουμένως αναθεωρήθηκαν, οι ρυθμίσεις του παλαιού Γ.Π.Σ. Καλαμάτας, το οποίο, κατά τα ήδη εκτεθέντα, κάλυπτε τα όρια του δημοτικού διαμερίσματος Καλαμάτας. Για επιμέρους ρυθμίσεις του σχεδίου εξέφρασε εκ νέου τις αντιρρήσεις του ο Δήμος Καλαμάτας, ο οποίος, με νεότερη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου του (143/2011), ζήτησε την τροποποίηση του Γ.Π.Σ., αίτημα που επανέλαβε και με μεταγενέστερα έγγραφά του (7649/9.10.12/22.11.2012 και οικ1395/21.2.2013). Αντίστοιχου περιεχομένου αιτήματα και αντιρρήσεις υπεβλήθησαν από μεμονωμένους πολίτες και φορείς συλλογικής εκπροσωπήσεώς τους.

6.Επειδή, εξάλλου, με την Οδηγία 2001/42/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001 «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» (L197), επιχειρείται η

ενσωμάτωση των απαιτήσεων της περιβαλλοντικής προστασίας στα σχέδια και προγράμματα που εκπονούνται από τις εθνικές αρχές σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριοτήτων που, κατά την εκτίμηση του κοινοτικού νομοθέτη, έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (ΔΕΕ, απόφαση της 17ης Ιουνίου 2010, C-105/09 και C-110/09, Terre wallonne ASBL και Inter- Environnement wallonie ASBL κατά Region wallonne, σκέψη 32, απόφαση της απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C - 295/10, Genovaite Valciukiene, σκέψη 37, απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2012, C - 41/11, Inter - Environnement Wallonie ASBL κατά Region Wallonne, σκέψη 40).

Αναδεικνύεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, ο μηχανισμός της στρατηγικής εκτίμησης σε κύριο εργαλείο βιώσιμης ανάπτυξης, με την καθιέρωση της υποχρέωσης των κρατών - μελών να συνεκτιμούν τις απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας κατά το στάδιο του σχεδιασμού των αντίστοιχων δημόσιων πολιτικών τους. Με την οδηγία καθορίζονται, ειδικότερα, οι ελάχιστοι κανόνες για την εκπόνηση της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, την εφαρμογή της διαδικασίας διαβουλεύσεως, τη συνεκτίμηση των αποτελεσμάτων της περιβαλλοντικής εκτιμήσεως και την παροχή πληροφοριών σχετικά με την απόφαση που λαμβάνεται μετά το πέρας της διαδικασίας στρατηγικής εκτίμησης (ΔΕΕ, προαναφερόμενες αποφάσεις Terre wallonne ASBL και Inter-Environnement Wallonie ASBL κατά Region wallonne, σκέψη 33, και Inter - Environnement Wallonie ASBL κατά Region wallonne, σκέψη 41, πρβλ. και ΠΕ 35/2009). Εισάγεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, διαδικασία εκ των προτέρων εκτιμήσεως των επιπτώσεων που έχουν στο περιβάλλον στρατηγικού επιπέδου σχέδια και προγράμματα, στο πλαίσιο υλοποίησης των οποίων εκτελούνται, κατά κανόνα, περισσότερα έργα και αναπτύσσονται πλείονες δραστηριότητες που υπόκεινται στη συνήθη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδοτήσεως. Για τη μεταφορά της οδηγίας 2001/42/EK στην ελληνική έννομη τάξη εκδόθηκε η 107017/28.6.2006 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Β' 1225/5.9.2006), με την οποία καθορίσθηκε η διαδικασία στρατηγικής εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων διαφόρων σχεδίων και προγραμμάτων, τα οποία, λόγω του αντικειμένου τους ή της εκτάσεως εφαρμογής τους, τεκμαίρεται ότι έχουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον (πρβλ. ΣτΕ Ολομέλεια 3650/2010, ΣτΕ 4874/2013, 4013/2013, 1421-2/2013 κ.α.). Όπως έχει κριθεί, με τις διατάξεις της προμνησθείσης κοινής υπουργικής αποφάσεως, οι οποίες στοιχούν κατ' αρχήν προς τις αντιστοιχού περιεχομένου διατάξεις της οδηγίας 2001/42/EK, καθιερώνεται, στο πλαίσιο της εθνικής εννόμου τάξεως, υποχρέωση περιβαλλοντικής εκτίμησης στο υψηλότερο επίπεδο του «σχεδιασμού ή προγραμματισμού», σε στάδιο, δηλαδή, που προηγείται του σχεδιασμού συγκεκριμένων έργων κατά την έννοια της οδηγίας 85/337/EOK «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον». Από τη συνδυασμένη, εξάλλου, ερμηνεία των άρθρων 2 περ. α' και 3 παρ. 1 - 4 της οδηγίας 2001/42/EK συνάγεται ότι στο πεδίο εφαρμογής της υπάγονται σχέδια και προγράμματα περιλαμβανομένων και εκείνων που συγχρηματοδοτούνται από την

Ευρωπαϊκή Ένωση, που εκπονούνται ή εγκρίνονται από τις αρχές των κρατών - μελών σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, αφορούν συγκεκριμένους τομείς δραστηριοτήτων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η «χωροταξία» ή η «χρήση εδάφους», και των οποίων η εκπόνηση προβλέπεται, ως υποχρεωτική από την εθνική νομοθεσία. Στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας υπάγονται, επίσης, ουσιώδεις τροποποιήσεις σχεδίων και προγραμμάτων, για την έγκριση των οποίων απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας στρατηγικής εκτίμησης. Εξαιρούνται, αντιθέτως, του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας σχέδια και προγράμματα που εξυπηρετούν αποκλειστικά σκοπούς εθνικής άμυνας ή που λαμβάνονται στο πλαίσιο αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και τα δημοσιονομικά σχέδια και προγράμματα, περιλαμβανομένων και όσων αφορούν τον κρατικό προϋπολογισμό (άρθρο 3 παρ. 8). Αντίστοιχες ρυθμίσεις εισάγονται με τις διατάξεις του άρθρου 3 της κ.υ.α. 107017/28.6.2006. Η τήρηση της διαδικασίας αυτής, απαιτείται για σχέδια και προγράμματα που αποτελούν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων και δραστηριοτήτων που, περιλαμβάνονται στις, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 του ν. 1650/1986, εκδιδόμενες αποφάσεις περί κατατάξεως έργων και δραστηριοτήτων στις προβλεπόμενες από το άρθρο αυτό κατηγορίες. Μεταξύ των σχεδίων της κατηγορίας αυτής περιλαμβάνονται και τα γενικά πολεοδομικά σχέδια, τα οποία μνημονεύονται ρητώς στο παράρτημα Ι της υπουργικής απόφασης που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της (πρβλ. ΣτΕ 3649/2009). Κατά ρητή, εξάλλου, πρόβλεψη του άρθρου 3 παρ. 9 της οδηγίας, το περιεχόμενο της οποίας αποδίδεται με το άρθρο 3 παρ. 4 της κ.υ.α. 107017/28.6.2006, από το πεδίο εφαρμογής της εξαιρούνται «σχέδια και προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα κατά τις αντίστοιχες τρέχουσες περιόδους προγραμματισμού για τους κανονισμούς του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθμ. 1260/1999 και (ΕΚ) αριθμ. 1257/1999». Όπως αναφέρεται στον οδηγό εφαρμογής της οδηγίας, «σχέδια και προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται στα πλαίσια των τρεχουσών αντίστοιχων περιόδων προγραμματισμού των κανονισμών 1260/1999/ΕΚ και 1257/1999/ΕΚ εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας ΣΠΕ». Για την εφαρμογή, εξάλλου, της προμνησθείσης διατάξεως της κ.υ.α 107017/28.6.2006, εκδόθηκε η 127953/16.5.2007 ερμηνευτική εγκύκλιος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία διευκρινίσθηκε ότι, για τα γενικά πολεοδομικά σχέδια που έχουν ενταχθεί σε επιχειρησιακά προγράμματα της περιόδου 2000 - 2006 και υλοποιούνται με πόρους του Γ' Κ.Π.Σ., δεν τηρείται η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Στην ίδια εγκύκλιο αναφέρεται, περαιτέρω, ότι τα Γ.Π.Σ. που δεν ολοκληρώθηκαν εντός της προγραμματικής περιόδου του Γ' Κ.Π.Σ. και τα οποία εντάχθηκαν για χρηματοδότηση στο Ε.Σ.Π.Α. ή στον κρατικό προϋπολογισμό, δεν υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής της κοινής υπουργικής απόφασης του 2006, εφόσον έχει ήδη περατωθεί, με την έγκριση της σχετικής μελέτης, το Β1 στάδιο της οικείας διαδικασίας εγκρίσεώς τους που περιλαμβάνει την υποβολή της κύριας πρότασης πολεοδομικής οργανώσεως (βλ. και την 9572/1845/6.4.2000 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Τεχνικές προδιαγραφές μελετών Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων», Δ' 209). Αντίστοιχη έννοια αποδόθηκε στις προαναφερόμενες διατάξεις και

με νεότερη διευκρινιστική εγκύκλιο της Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (131334/15.10.2010).

7.Επειδή, περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου «περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία» (L 161, βλ. και τον εκτελεστικό κανονισμό 1685/2000 της Επιτροπής, L 193), ορίζεται ότι, κατά την ανάπτυξη της δράσης της Κοινότητας μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, του ταμείου συνοχής και των λοιπών χρηματοδοτικών μηχανισμών, επιδιώκεται η, κατά προτεραιότητα, προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών, η στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης των περιοχών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες και η στήριξη της προσαρμογής και του εκσυγχρονισμού των πολιτικών και των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης. Με τις ίδιες διατάξεις ορίζεται, περαιτέρω, ότι, κατά την ανάπτυξη της δράσης αυτής, πρέπει, μεταξύ άλλων, να συνεκτιμώνται οι απαιτήσεις για την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, προς τις οποίες, κατά ρητή πρόβλεψη του άρθρου 12 του κανονισμού, πρέπει να είναι συμβατές και οι επιμέρους χρηματοδοτούμενες από τα ταμεία πράξεις. Στο άρθρο 2 παρ. 5 της οδηγίας προβλέπεται, συναφώς, ότι η Επιτροπή και τα κράτη - μέλη «μεριμνούν για τη συνέπεια των πράξεων των Ταμείων προς τις λοιπές κοινοτικές πολιτικές και ενέργειες ... καθώς και για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στον ορισμό και την εφαρμογή τους». Στο άρθρο 9, με τις διατάξεις του οποίου επιχειρείται η αποσαφήνιση των μνημονευόμενων στον κανονισμό κρίσιμων εννοιών, προβλέπεται, περαιτέρω, ότι ως κοινοτικό πλαίσιο στήριξης, το οποίο «διαιρείται σε άξονες προτεραιότητας και εφαρμόζεται μέσω ενός ή περισσότερων επιχειρησιακών προγραμμάτων», νοείται «το έγγραφο που εγκρίνεται από την Επιτροπή, σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος - μέλος, μετά από εκτίμηση του σχεδίου που έχει υποβληθεί από ένα κράτος μέλος και το οποίο περιέχει τη στρατηγική και τις προτεραιότητες δράσης των Ταμείων και του κράτους - μέλους, τους ειδικούς στόχους τους, τη συμμετοχή των Ταμείων και τους λοιπούς χρηματοδοτικούς πόρους» (περ. δ). Ο ίδιος Κανονισμός, στο μεν άρθρο 14 ορίζει ότι κάθε κοινοτικό πλαίσιο στήριξης και κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα καλύπτει περίοδο επτά ετών, ότι η περίοδος προγραμματισμού αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2000 (παρ. 1) και ότι «τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης, τα επιχειρησιακά προγράμματα και τα ενιαία έγγραφα προγραμματισμού επανεξετάζονται και, εφόσον είναι απαραίτητο, προσαρμόζονται κατόπιν πρωτοβουλίας του εν λόγω κράτους μέλους ή της Επιτροπής σε συμφωνία με το εν λόγω κράτος - μέλος» (παρ. 2), στο δε άρθρο 15 ότι τα κράτη - μέλη υποβάλλουν σχέδιο στην Επιτροπή, η οποία «προβαίνει σε εκτίμηση των σχεδίων προκειμένου να διαπιστώσει εάν είναι συνεπή προς τους στόχους του παρόντος κανονισμού». Με τις διατάξεις των άρθρων 40-43 εισάγονται ρυθμίσεις για την αξιολόγηση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Κοινότητας (εκ των προτέρων - ενδιάμεση και εκ των υστέρων αξιολόγηση). Σε συμφωνία με τις διατάξεις του ως άνω Κανονισμού 1260/1999 εισήχθησαν με τον ν.

2860/2000 (Α' 251) αντίστοιχες ρυθμίσεις για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Στον νόμο αυτό προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι η διαχειριστική αρχή του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης έχει τη συνολική ευθύνη του προγραμματισμού και της εφαρμογής του και την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της νομιμότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής του, καθώς και τον συντονισμό του προγραμματισμού και της εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων και των διαχειριστικών τους αρχών (άρθρο 2 παρ. 1). Προβλέπεται, συναφώς, ότι η διαχειριστική αρχή κάθε επιχειρησιακού προγράμματος εξασφαλίζει την αποτελεσματικότητα και την κανονικότητα της διαχείρισης και της εφαρμογής του, εντός δε του πλαισίου αυτού, «διασφαλίζει τη συμβατότητα των πράξεων που εντάσσονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα προς το εθνικό και το κοινοτικό δίκαιο, καθώς και τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και ιδίως όσον αφορά τις διατάξεις για ... την προστασία του περιβάλλοντος» (άρθρο 4 παρ. 1 περ. γ).

8.Επειδή, όπως εκτέθηκε ήδη, η μελέτη του προσβαλλόμενου γενικού πολεοδομικού σχεδίου είχε υπαχθεί, στο συγχρηματοδοτούμενο επιχειρησιακό πρόγραμμα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης «Περιβάλλον 2000 - 2006». Όπως προκύπτει από την τέταρτη αναθεωρημένη έκδοσή του, βασικοί στόχοι του επιχειρησιακού προγράμματος, με το οποίο επιχειρείται η συσχέτιση της περιβαλλοντικής πολιτικής με τις επιμέρους τομεακές αναπτυξιακές πολιτικές της χώρας στο πλαίσιο μίας ολοκληρωμένης αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών ζητημάτων, είναι «η προστασία, διαχείριση, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ως βασικού παράγοντα βελτίωσης της ποιότητας ζωής των πολιτών» και η «η εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική και τις διεθνείς κατευθύνσεις και δεσμεύσεις ... για την αειφόρο ανάπτυξη». Ένας από τους άξονες προτεραιότητας επιχειρησιακού προγράμματος είναι ο άξονας 7 «Χωροταξία, Πολεοδομία και Αναπλάσεις», στον οποίο εντάσσεται η εκπόνηση μελετών χωροταξικού σχεδιασμού εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, η εφαρμογή πιλοτικών και ειδικών χωρικών παρεμβάσεων χωροταξικού, περιβαλλοντικού, πολεοδομικού και μητροπολιτικού χαρακτήρα, καθώς και η εκπόνηση πολεοδομικών μελετών, μελετών πράξεων εφαρμογής και κτηματογράφησης. Ως γενικοί στόχοι του συγκεκριμένου άξονα προτεραιότητας καθορίζονται «η ανάσχεση της αστικοποίησης και η ισόρροπη ανάπτυξη των αγροτικών οικισμών, ώστε να μην απαξιώνεται η ύπαιθρος και να εξασφαλίζεται η αειφόρος ανάπτυξη των αστικών κέντρων», «ο καθορισμός χρήσεων γης, που στοχεύουν στην εξοικονόμηση ενέργειας, την αύξηση και προστασία των ελεύθερων και πράσινων χώρων και στη διευκόλυνση των μεταφορών και επικοινωνιών», καθώς και «η ανάπλαση περιοχών, και οικιστικών συνόλων με τις οποίες ενισχύεται η τοπική επιχειρηματική δραστηριότητα και οικονομία». Ειδικοί στόχοι του ίδιου άξονα είναι «η προώθηση στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού», «η υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ανάδειξης και αναβάθμισης του δομημένου και ιστορικού περιβάλλοντος», «η υλοποίηση

ολοκληρωμένων παρεμβάσεων προστασίας του περιβάλλοντος και ανάδειξης της παράκτιας ζώνης σε τουριστικές περιοχές», «η υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για την αειφόρο οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας, προκειμένου αυτή να ανταποκριθεί στις κοινοτικές και διεθνείς υποχρεώσεις της (εφαρμογή της Habitat II Agenda)», «η δημιουργία νέων ή η βελτίωση υφισταμένων χώρων πρασίνου και προώθηση «πράσινων» διαδρομών μέσα στην πόλη, οι οποίες θα συνδέουν εστίες πρασίνου και υπαίθριων δραστηριοτήτων», «η ανάδειξη περιοχών μέσα στην πόλη με ιδιαίτερη σημειολογική και αντιληπτική σημασία, καθώς και με ιδιαίτερο πολεοδομικό ή αρχιτεκτονικό χαρακτήρα και αποκατάσταση μεμονωμένων αξιόλογων διατηρητέων δημόσιων κτιρίων», καθώς και «αναπλάσεις εθνικής σημασίας ή καινοτόμου χαρακτήρα, όπως η ανάδειξη και περιβαλλοντική αναβάθμιση σε κέντρα πόλεων που αποτελούν πόλο οικονομικής, πολιτιστικής και κοινωνικής ανάπτυξης για ευρύτερες περιοχές».

9.Επειδή, από τις προπαρατεθείσες διατάξεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας συνάγεται ότι κατά τον σχεδιασμό των επιχειρησιακών προγραμμάτων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην ενσωμάτωση των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας. Η ίδια μέριμνα πρέπει να επιδεικνύεται και, κατά την εκ μέρους των εθνικών αρχών, προπαρασκευή προτάσεων για ένταξη συγκεκριμένων έργων στο οικείο επιχειρησιακό πρόγραμμα, τα οποία, όπως, άλλωστε, και οι υπαγόμενες σε αυτά πράξεις πρέπει, επιπλέον, να είναι απολύτως συμβατές με τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος. Η συμβατότητα, εξάλλου, αυτή, όπως και η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων, αποτελούν κριτήρια επιλεξιμότητας των σχετικών δαπανών, η συνδρομή των οποίων ελέγχεται τόσο κατά το στάδιο της αρχικής εγκρίσεως των επιχειρησιακών προγραμμάτων, όσο και κατά τα χρονικώς επόμενα στάδια αξιολόγησης της υλοποίησής τους. Οι διαπιστώσεις αυτές ισχύουν, κατά μείζονα λόγο, για σχέδια που εντάσσονται, όπως εν προκειμένω, σε συγχρηματοδοτούμενο επιχειρησιακό πρόγραμμα, πρωταρχικός στόχος του οποίου είναι η προστασία, η διαχείριση, η αναβάθμιση και η ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και στο οποίο ενσωματώνονται, υπό τη σκέπη αυτοτελούς άξονα προτεραιότητας, δράσεις, ενέργειες και πράξεις που αφορούν τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό και τον εν γένει βιώσιμο σχεδιασμό των χρήσεων γης.

10.Επειδή, το προσβαλλόμενο γενικό πολεοδομικό σχέδιο εγκρίθηκε μία πενταετία μετά τη λήξη της διετούς μεταβατικής περιόδου του άρθρου 13 παρ. 3 της οδηγίας 2001/42/ΕΚ. Το γεγονός, εντούτοις, αυτό δεν αρκεί, για να καταστήσει υποχρεωτική την τήρηση της διαδικασίας στρατηγικής εκτιμήσεως, δεδομένου ότι η ένταξή του στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Περιβάλλον 2000 - 2006» του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης έγινε με πράξη προγενέστερη της καταληκτικής προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας 2001/42/ΕΚ (βλ. την 169008/6.11.2003 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του

Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.), ενώ το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου παρατάθηκε διαδοχικώς, με την έκδοση αντίστοιχων πράξεων τροποποίησης της αρχικής υπαγωγής του, η τελευταία εκ των οποίων εκδόθηκε στα μέσα του 2009 (βλ. Την οικ. 166376/15.7.2009 απόφαση του Γ.Γ. του ΥΠΕΧΩΔΕ). Ως εκ τούτου το επίμαχο έργο εξαιρείται, δυνάμει του άρθρου 3 παρ. 9 της οδηγίας, από το πεδίο εφαρμογής της. Τούτο διότι, ο επιδιωκόμενος σκοπός της διατάξεως αυτής συνίσταται στην αποτροπή του κινδύνου καθυστέρησης έργων και προγραμμάτων που έχουν ενταχθεί σε συγχρηματοδοτούμενο επιχειρησιακό πρόγραμμα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και, έχουν ήδη προ της παρελεύσεως της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας, υποβληθεί σε κάποιου είδους διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων. Ως εκ τούτου, ο λόγος, με τον οποίο προβάλλεται ότι το προσβαλλόμενο σχέδιο έπρεπε να υποβληθεί σε στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

11.Επειδή, περαιτέρω, το άρθρο 24 του Συντάγματος αφ' ενός μεν επιβάλλει στο κράτος την υποχρέωση προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, αφ' ετέρου δε επιτάσσει τη χωροταξική οργάνωση της χώρας, την οποία, επίσης, αναθέτει στο κράτος. Οι δύο αυτές υποχρεώσεις προδήλως αλληλοεξαρτώνται, έτσι ώστε να μην νοείται προστασία του περιβάλλοντος χωρίς χωροταξικό σχεδιασμό και αντιστρόφως. Μέρος του φυσικού περιβάλλοντος, και δη ευπαθές, είναι τα οικοσυστήματα των ακτών, τα οποία, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου αυτού, πρέπει, κατά την έννοια της πιο πάνω συνταγματικής επιταγής, να τελούν υπό ιδιαίτερο καθεστώς ήπιας διαχείρισης και αναπτύξεως, η οποία και μόνον τυγχάνει βιώσιμη. Η κατά τα άνω δε συνταγματική προστασία των ακτών προϋποθέτει, προεχόντως, την κατάρτιση των οικείων χωροταξικών σχεδίων, στα οποία πρέπει να εντάσσονται, μεταξύ άλλων, και τα κατά την έννοια του άρθρου 55 του Β.Δ. της 14/19.1.1939 πάσης φύσεως λιμενικά έργα. Τα τελευταία (κρηπιδώματα, μώλοι, κυματοθραύστες κ.λπ.) συνιστούν ουσιώδεις τεχνικές παρεμβάσεις και αλλοιώσεις των παράκτιων οικοσυστημάτων (ΣτΕ 2430/2010, 3940/2008, 2266/2007, 1340/2007, 978/2005, 2506/2002, 1507/2000, 1434/1998, 4634/1997 κ.ά.). Ενόψει τούτων, η κατασκευή λιμένων οποιασδήποτε κατηγορίας σε οποιαδήποτε ακτή της χώρας πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, εντός του εθνικού ή του μείζονος περιφερειακού δικτύου λιμένων της χώρας. Ο σχεδιασμός αυτός πρέπει, περαιτέρω, να στηρίζεται σε τεκμηριωμένη μελέτη, στην οποία λαμβάνονται υπ' όψιν τόσο το δημόσιο συμφέρον, που δικαιολογεί την κατασκευή του λιμένος, όσο και οι αρχές προστασίας του παράκτιου και θαλάσσιου οικοσυστήματος, που επηρεάζεται από αυτόν, ώστε η κατασκευή του λιμένος να είναι συμβατή με την συνταγματική αρχή της αειφόρου ανάπτυξεως. Δεν είναι, συνεπώς, νόμιμες οι πράξεις που αφορούν την κατασκευή νέου λιμένος, καθώς και την ουσιώδη επέκταση ή την μεταφορά σε άλλη θέση υφιστάμενου, όταν αυτές εκδίδονται αποσπασματικά, χωρίς να εντάσσονται στον κατά τα ανωτέρω σχεδιασμό (πρβλ. ΣτΕ 2712/2013, 2266/2007, 2506/2002, 1507/2000 κ.ά.). Δεδομένου εξάλλου, ότι ο σχεδιασμός του δικτύου

λιμένων εκφράζει κατ' ουσίαν τη στρατηγική της βιώσιμης ανάπτυξης, ο προγραμματισμός κάθε λιμανιού, ανεξαρτήτως της κλίμακάς του, πρέπει να στηρίζεται σε πλήρως τεκμηριωμένη μελέτη, με την οποία συνεκτιμώνται αφενός μεν το δημόσιο συμφέρον που επιβάλλει την κατασκευή του λιμένα, αφετέρου δε οι απαιτήσεις προστασίας του παράκτιου και θαλάσσιου οικοσυστήματος που επηρεάζεται από αυτόν, στις οποίες περιλαμβάνεται η διαφύλαξη του αναγκαίου φυσικού κεφαλαίου, η αποτροπή βλάβης του τυχόν υπάρχοντος πολιτιστικού κεφαλαίου, στο οποίο ανήκουν και οι ενάλιες αρχαιότητες, ο σεβασμός της γεωμορφολογίας και του φυσικού αναγλύφου των ακτών και η μέριμνα για τη μικρότερη δυνατή διατάραξη των οικείων οικοσυστημάτων και της υδροδυναμικής των ακτών, συμπεριλαμβανομένου και του σεβασμού του αισθητικού κάλλους της ακτής που, κατά τα παγίως κριθέντα, αποτελεί πολύτιμο οπτικό πόρο. Μόνο δε αν από την οικεία τεχνική μελέτη προκύπτει ότι οι αρχές αυτές έχουν ενσωματωθεί στον σχεδιασμό του λιμένα, η κατασκευή του δύναται να θεωρηθεί βιώσιμη και, κατ' επέκταση, επιτρεπτή (πρβλ. ΣτΕ 821-2/2013, 2506/2002, 3346/1999, 1434/1998, 5168/1997 κ.α.).

12.Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με το πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου, το οποίο εγκρίθηκε με την 25294/25.6.2003 απόφαση της Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Β' 1485), η συμβολή των θαλάσσιων μεταφορών στο υφιστάμενο μεταφορικό δίκτυο της Περιφέρειας δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική (άρθρο 3 παρ. Α.1.3), πλην, όμως, υπάρχουν προοπτικές για τη «δημιουργία σημαντικών κομβικών εμπορευματικών λιμένων αναδιανομής της θαλάσσιας κίνησης» (άρθρα 3 παρ. Α.1.4.). Ως κύριοι θαλάσσιοι άξονες για μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη αναφέρονται, μεταξύ άλλων, και οι άξονες «λιμάνι Καλαμάτας - Κρήτη - Ιταλία - Μεσόγειος» και «λιμάνι Καλαμάτας - Λιμάνι Πάτρας - Αδριατική» (άρθρο 3 παρ. Γ 1.1). Στο κεφάλαιο περί μεταφορικών υποδομών προτείνεται, συναφώς, η μετεξέλιξη της Περιφέρειας σε «αναπτυξιακό ανταγωνιστικό σύμπλεγμα, με σημαντικό βαθμό αυτονομίας» και «σε μεσογειακό πόλο προσέλκυσης και αναδιανομής της μεταφορικής κίνησης που ευνοείται από τις σύγχρονες τάσεις μεταφορών στη Μεσόγειο», θεώρηση που, όπως αναφέρεται, τελεί σε άμεση συνάρτηση με την «επιδιωκόμενη μελλοντική αναβάθμιση του ρόλου της Καλαμάτας σε περιφερειακό πόλο ανάπτυξης του Εθνικού Χώρου που εξυπηρετεί τον κεντρικό αναπτυξιακό στόχο διεύρυνσης των προσανατολισμών της Περιφέρειας». Αναφέρεται, επίσης, ότι η θέση και η δυναμική της Περιφέρειας Πελοποννήσου διευκολύνουν, μεταξύ άλλων, τις θαλάσσιες συνδέσεις με την Κεντρική και Ανατολική Μεσόγειο, στόχος στην επίτευξη του οποίου σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει ο λιμένας Καλαμάτας, ο οποίος προορίζεται να εξελιχθεί σε πρωτεύοντα λιμένα διαπεριφερειακής λειτουργίας και διεθνούς εμβέλειας, συμπληρωματικό του λιμένα Πατρών, ο οποίος θα εξακολουθήσει, πάντως, να εξυπηρετεί τις κάθετες διασυνδέσεις προς την Αδριατική (άρθρο 3 παρ. Γ. 3.5.1). Σε απόλυτη εναρμόνιση προς τις προτάσεις αυτές, στις στρατηγικές επιλογές του

περιφερειακού σχεδιασμού για την παραγωγική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Πελοποννήσου αναφέρεται η επέκταση του λιμένος Καλαμάτας, ο οποίος στο πλαίσιο του υπό σχεδιασμό διεθνούς συστήματος συνδυασμένων μεταφορών, πρόκειται να αποτελέσει σημαντική λιμενική υποδομή (άρθρο 3 παρ. Γ 2.5). Η ίδια πρόταση επαναλαμβάνεται, κατ' ουσίαν, και στο κεφάλαιο των προτεινόμενων μεταφορικών υποδομών, στις οποίες περιλαμβάνεται η αναβάθμιση του λιμένα Καλαμάτας, προκειμένου να ανταποκριθεί στον ρόλο του ως «πρωτεύοντος διαπεριφερειακού λιμένος εθνικής σημασίας, με θαλάσσιες συνδέσεις με την Κεντρική και Ανατολική Μεσόγειο, την Περιφέρεια Κρήτης και μέσω του λιμένα Πατρών με την Αδριατική και την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας» (άρθρο 3 παρ. Δ 2). Οι προτάσεις αυτές εναρμονίζονται με τον χαρακτηρισμό της Καλαμάτας ως «κύριου πόλου ανάπτυξης διαπεριφερειακής εμβέλειας», ως «περιφερειακού κέντρου, με τριτογενείς δραστηριότητες», ως «εμπορευματικού κέντρου και πόλου ευρύτερης εμβέλειας πολιτιστικών και τουριστικών δραστηριοτήτων» και ως «εν δυνάμει συγκοινωνιακού κόμβου συνδυασμένων μεταφορών» (βλ. άρθρο 3 παρ. Γ 1.1. και 3.1.2). Στους στρατηγικούς, εξάλλου, στόχους του περιφερειακού σχεδιασμού για τον αγροτικό τομέα περιλαμβάνεται η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της δυναμικής πεδινής γεωργίας, με αναβάθμιση της ποιότητας της παραγωγής και βελτίωση των δομών εμπορίας και μεταποίησης των παραγόμενων προϊόντων, καθώς και η ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας (άρθρο 3 παρ. Γ 2.1 και 2.2.). Οι κατευθύνσεις αυτές ισχύουν και για την ευρύτερη αγροτική περιοχή της Καλαμάτας και της Μεσσηνίας, για τη νότια, δηλαδή, απόληξη της μεσσηνιακής πεδιάδας, η οποία ρητώς χαρακτηρίζεται ως αγροτική περιαστική περιοχή (άρθρο 3 παρ. Γ. 3.4.β). Όπως περαιτέρω προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου στην έκθεση που συνοδεύει τη μελέτη του πρώτου σταδίου εκπονήσεως του προσβαλλόμενου γενικού πολεοδομικού σχεδίου (Α' Στάδιο: Ανάλυση - Διάγνωση - Προοπτικές, Έκθεση - Τεύχος Ι, σελ. 65), με την οποία επιχειρείται η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, η παρουσίαση των αναπτυξιακών προοπτικών και η διατύπωση της κατ' αρχήν προτάσεως για την πολεοδομική αναδιοργάνωση του νέου διευρυμένου Δήμου Καλαμάτας, αναφέρεται ότι η υποδομή των θαλάσσιων συγκοινωνιών και μεταφορών του Νομού Μεσσηνίας αποτελείται από πέντε λιμάνια (Καλαμάτας, Πύλου, Κυπαρισσίας, Μεθώνης και Κορώνης) και πέντε αλιευτικά καταφύγια (Μαραθούπολης, Φοινικούντας, Πεταλίδου, Καρδαμύλης και Αγ. Νικολάου). Στην ίδια έκθεση αναφέρεται, περαιτέρω, ότι η θέση του λιμανιού της Καλαμάτας «στον μυχό του Μεσσηνιακού κόλπου περιορίζει τον ρόλο του σε λιμάνι περιφερειακής σημασίας», καθώς και ότι παρουσιάζει, λόγω έλλειψης ζήτησης και αυξημένου κόστους, περιορισμένη επιβατική και εμπορική κίνηση, παρά το γεγονός ότι «διαθέτει σημαντική λιμενική υποδομή που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μεγαλύτερα τουριστικά σκάφη (κρουαζιερόπλοια, θαλαμηγούς κ.α.)». Η σημαντική, εντούτοις, υποδομή του λιμένος, σε συνδυασμό με την προώθηση «κατάλληλων μέτρων» (τα οποία, πάντως, δεν προσδιορίζονται) και την παράλληλη λειτουργία της πλησίον αυτού νέας σύγχρονης μαρίνας, δυναμικότητας 250 μικρότερων σκαφών, μπορεί, κατά τους μελετητές, να συμβάλει

στην ανάδειξή του «σε σημαντικό πόλο έλξης μεγάλων τουριστικών σκαφών από τη νοτιανατολική Μεσόγειο, με προορισμό τα Ιόνια νησιά και την Ιταλία». Εκκινώντας από τις διαπιστώσεις αυτές, η μελέτη της πρώτης φάσης του δευτέρου σταδίου (B1 Στάδιο: Πρόταση - Έκθεση, σελ. 6), με την οποία διατυπώνεται η κύρια πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης του Δήμου Καλαμάτας, προτείνει τη διασύνδεση του υφιστάμενου λιμένας, μέσω τακτικών δρομολογίων, με το Γύθειο, τα Κύθηρα και τη Δυτική Κρήτη, την εφαρμογή μέτρων για την αύξηση της κίνησης των κρουαζιερόπλοιων και των ιδιωτικών σκαφών από χώρες της Μεσογείου, καθώς και τη δημιουργία νέου λιμένα «εμπορικού χαρακτήρα περιφερειακής εμβέλειας για Ηράκλειο/Γύθειο/Προοπτική για Μεσόγειο». Εκτενείς αναφορές στο δίκτυο θαλάσσιων συγκοινωνιών του Δήμου Καλαμάτας γίνεται και σε άλλο σημείο της ίδιας μελέτης (σελ. 88), στο οποίο αναφέρεται ότι η θέση του λιμανιού της Καλαμάτας στην ακραία απόληξη του νέου εθνικού οδικού δικτύου της Πελοποννήσου «επαναπροσδιορίζει τον ρόλο του ως λιμανιού περιφερειακής σημασίας, του οποίου η σημαντική λιμενική υποδομή μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μεγαλύτερα τουριστικά σκάφη (κρουαζιερόπλοια, θαλαμηγούς κ.α.)». Αναφέρεται, επίσης, ότι υπάρχει προοπτική για την ένταξη του λιμένα στο δίκτυο ακτοπλοίας του νοτίου Αιγαίου και της Κρήτης κατά τους καλοκαιρινούς, κυρίως, μήνες, εξέλιξη που, κατά την εκτίμηση των μελετητών, διευκολύνεται από την παράλληλη λειτουργία του σύγχρονου τουριστικού λιμένα, ο οποίος μπορεί να αναδειχθεί σε σημαντικό πόλο έλξης μικρού και μεσαίου μεγέθους τουριστικών σκαφών. Για την εξυπηρέτηση, εξάλλου, της μεταφοράς εμπορευμάτων και τη σταδιακή μετατροπή του υφιστάμενου λιμένα σε αμιγώς επιβατικό, υιοθετείται προηγούμενη πρόταση του Δήμου Καλαμάτας για τη δημιουργία νέου εμπορευματικού λιμένα στη δυτική παραλία της πόλεως και, συγκεκριμένα, δυτικώς της περιοχής Κορδία, που είχε προσδιοριστεί όπως αναφέρεται, από παλαιότερη μελέτη, η οποία όμως δεν έχει ανευρεθεί, ανεξαρτήτως αν θα αποτελούσε επαρκές έρεισμα για την πληττόμενη ρύθμιση• τα συμπεράσματα αυτά, υιοθετήθηκαν και από το περιφερειακό ΣΧΟΠ (πρακτικό 9/17.12.2010) και αποτέλεσαν κατ' ουσίαν περιεχόμενο του προσβαλλόμενου σχεδίου, με το οποίο προτείνεται η δημιουργία νέου εμπορευματικού λιμένα, με την έναρξη λειτουργίας του οποίου θα ξεκινήσει η σταδιακή μετατροπή του του κυρίως λιμένα σε αμιγώς επιβατικό. Ως περιοχή χωροθετήσεως του νέου λιμένα προτείνεται η θέση «Κορδία», στη δυτική παραλία της Καλαμάτας, η οποία εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή του Κάμπου, η οποία κυριαρχείται από τον μεγάλο κάμπο του Μπουρνιά, στον οποίο βρίσκονται και τα αγροτεμάχια των αιτούντων. Με την πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης του Δήμου Καλαμάτας, η οποία, κατά τα ήδη εκτεθέντα, περιλαμβάνεται στη μελέτη του δευτέρου σταδίου (μελέτη B2 Στάδιο: Πρόταση - Έκθεση, σελ. 56 επ.), τίθεται ως γενικός στόχος για την περιοχή αυτή η προστασία του συνόλου των εκτάσεων που έχουν αναπτυχθεί για οργανωμένη αγροτική παραγωγή, η προστασία, δηλαδή, των εκτάσεων που χαρακτηρίζονται από «οργανωμένο ιδιοκτησιακό καθεστώς διανομών μετά από εγγειοβελτιωτικά έργα». Η προστασία αυτή συνίσταται, κυρίως, στον καθορισμό συγκεκριμένων όρων για τη διατήρηση ως γης υψηλής

παραγωγικότητας ευρύτερων τμημάτων της περιοχής του Κάμπου, στην οποία έχουν εκτελεσθεί και συντηρούνται έργα διαχείρισης υδάτων και έχει διανοιχθεί δίκτυο αγροτικών οδών και τάφρων άρδευσης. Όπως αναφέρεται στη μελέτη, στην περιοχή, η οποία υφίσταται έντονες πιέσεις από άλλες χρήσεις, συνδεδεμένες, κυρίως, με την επέκταση του αστικού συγκροτήματος της Καλαμάτας, λειτουργούν νομίμως βιοτεχνικές εγκαταστάσεις, εγκαταστάσεις αποθήκευσης αγροτικών και βιοτεχνικών προϊόντων, εγκαταστάσεις αναψυχής και κατοικίες. Ειδικώς, οι περιοχές της πεδιάδας του Μπουρνιά που εντάσσονται σε καθεστώς γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας αποτελούν απόθεμα γης, του οποίου ο αγροτικός χαρακτήρας πρέπει κατ' αρχήν να παραμείνει αναλλοίωτος, χωρίς, πάντως, να αποκλείεται, ανάλογα με τη μακροπρόθεσμη εξέλιξη του αστικού συγκροτήματος και τις κατευθύνσεις της εθνικής αγροτικής πολιτικής, να αποτελέσει υποδοχέα νέων χρήσεων, εξέλιξη που, πάντως, πρέπει να γίνει «οργανωμένα και σε αυτοτελή τμήματα του χώρου με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά». Τελικώς, με το άρθρο 3 του προσβαλλόμενου γενικού πολεοδομικού σχεδίου, στο πλαίσιο της οργάνωσης των χρήσεων γης και των όρων περιβαλλοντικής προστασίας των περιοχών του εξωαστικού χώρου, εντάχθηκαν οι περιοχές του Κάμπου και του Μπουρνιά στις περιοχές ειδικής προστασίας, κατηγορία στην οποία εντάχθηκαν όλες οι εκτός ορίων οικισμού περιοχές του Δήμου Καλαμάτας, «στις οποίες οι περιορισμοί χρήσεων και όρων δομήσεως είναι δεσμευτικοί και, επομένως, έχουν τον χαρακτήρα απόλυτης ή σχετικής προστασίας» (άρθρο 3 παρ. 2.1.5).

13.Επειδή, ο σχεδιασμός νέου λιμένα, λόγω της μείζονος σημασίας των επεμβάσεων που συνεπάγεται στο παράκτιο και θαλάσσιο περιβάλλον και στον οικισμό που εξυπηρετεί πρέπει να αποτελεί, προκειμένου να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του έργου, αλλά και του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν ήδη, αντικείμενο μείζονος χωροταξικού εθνικού ή περιφερειακού σχεδιασμού, χαρακτήρα που δεν έχουν τα γενικά πολεοδομικά σχέδια, που αποτελούν μηχανισμούς σχεδιασμού τοπικής κλίμακας. Το επίμαχο λιμενικό έργο, αποτελεί νέο λιμένα, με αυτοτελή και εν μέρει διαφορετικό χαρακτήρα (εμπορικό - τουριστικό), που χωροθετείται σε περιαστική περιοχή που δεν βρίσκεται σε άμεση χωρική γειτνίαση με τον υφιστάμενο λιμένα, ο οποίος, κατά τα ήδη εκτεθέντα, εντάσσεται στον οικιστικό ιστό της πόλεως της Καλαμάτας. Συνιστά, κατά συνέπεια, περίπτωση δημιουργίας νέου εμπορικού και τουριστικού λιμένα, ο οποίος δεν μπορεί να θεωρηθεί ως εν ευρεία εννοία λειτουργική επέκταση της λιμενικής υποδομής του παλαιού λιμανιού. Ήταν επομένως, αναγκαία, κατά τα ήδη εκτεθέντα σε προηγούμενη σκέψη, η ένταξη του έργου αυτού σε προηγούμενο χωροταξικό σχεδιασμό. Ο σχεδιασμός όμως αυτός δεν υφίσταται, εν προκειμένω, αντιθέτως δε, όπως εκτέθηκε, το Περιφερειακό Χωροταξικό Σχέδιο της Πελοποννήσου αναφέρεται σε αναβάθμιση του υφιστάμενου λιμένα και όχι σε χωροθέτηση νέου, σε άλλη θέση. Πέραν τούτων, ο νέος λιμένος χωροθετείται σε περιοχή που προορίζεται για αγροτική εκμετάλλευση και της οποίας εκτεταμένα τμήματα έχουν, κατά τα ήδη εκτεθέντα, τον χαρακτήρα

προστατευόμενης γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, σε περιαστική, δηλαδή, αγροτική περιοχή, της οποίας ο χαρακτήρας πρέπει, κατά τον υπερκείμενο περιφερειακού επιπέδου χωροταξικό σχεδιασμό, να διαφυλάσσεται κατ' αρχήν αναλλοίωτος, διότι η προστασία της εξυπηρετεί τη βιώσιμη ανάπτυξη. Προς το σκοπό αυτό άλλωστε, η πραγματοποίηση επεμβάσεων σε εκτάσεις με αυτό το χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον κατ' εξαίρεση, εφόσον τόσο επιβάλλεται κατά την ειδικώς αιτιολογημένη κρίση των αρμοδίων οργάνων, για τη θεραπεία ζωτικών αναγκών, οι οποίες δεν θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν με άλλο τρόπο (πρβλ. ΣτΕ 328, 395, 400/2014, 3489/2001 κ.ά). Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, το επίμαχο λιμενικό έργο, δεν αποτέλεσε αντικείμενο του προσήκοντος σχεδιασμού, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα, η σχετική ρύθμιση του προσβαλλόμενου γενικού πολεοδομικού σχεδίου, που περιέχεται στο άρθρο 4 παρ. 16.6 αυτού, πρέπει να ακυρωθεί.

14.Επειδή, κατόπιν τούτων η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή, και να ακυρωθεί το προσβαλλόμενο σχέδιο κατά το μέρος αυτό, κατά το οποίο και μόνον το πλήττουν οι αιτούντες, την κατασκευή δηλαδή νέου εμπορευματικού λιμένα Καλαμάτας στη Δυτική Παραλία της πόλης.